

Do morza – przedwojenne podróże do Gdyni

TURYSTKA W II RP

MARIA PAWLAK

100 lat temu wraz odzyskaniem przez Polskę niepodległości władze państwowe uruchomiły ogólnopolską promocję masowej turystyki. Dzięki zjednoczonym ziemiom Polacy mogli dużo łatwiej przemieszczać się z północy na południe, ze wschodu na zachód. Początki Turystyki Krajoznawczej sięgają XIX wieku, ale samo słowo turystyka pochodzi od francuskiego pojęcia „tour”, które oznacza wycieczkę, podróż kończącą się powrotem do miejsca skąd nastąpił wyjazd. Aby wyjechać i zobaczyć proponowane atrakcje turystyczne w kraju przedwojenne władze opracowały machinę reklamową połączoną ze zniżkami na transport – kolejowy, autobusowy, rzeczny. Podróżowanie po Polsce stało się obowiązkiem każdego obywatela. Zachęcamy do zobaczenia filmu zrealizowanego przez Ale Historia „*Jak podróżowali Polacy w XX leciu międzywojennym? – AleHistoria odc. 66*”. Krótka animacja przeniesie uczniów w świat podróży w II Rzeczypospolitej.

1. Połącz uczniów w pary. Poproś ich o wyjęcie telefonów, otworenie aplikacji Youtube i odszukanie w niej animacji: Jak podróżowali Polacy w XX leciu międzywojennym – AleHistoria odc. 66. Następnie rozdaj kartę zadań do wypełnienia po zobaczonym filmie – *Transport przedwojenny/współczesny* (załącznik do materiału).

Omów z uczniami wypełnione karty pracy.

Przed II wojną światową wyjazdy nad morze były jednym z najważniejszych kierunków turystycznych. W czasach gdy masowa turystyka nie była popularna, różne ministerstwa – początkowo Robót Publicznych, następnie Komunikacji – wprowadzały ulgi i zarządzenia reformujące turystykę krajową. W latach 30. rząd powołał dodatkowo nową instytucję – *Ligę Popierania Turystyki*, która miała zachęcać Polaków i obcokrajowców do podróżowania po kraju nad Wisłą. W wyniku ich wspólnej polityki ukazało się wiele plakatów, broszur, informatorów. Dodatkowo ważną instytucją tworzącą ofertę turystyczną w kraju było biuro *Orbis*. W celu uzupełnienia wiedzy o przedwojennym wypoczynku zapoznaj się z tekstem z „Gazety Wyborczej”: *Turystyka Polska. Tak odpoczywano przed wojną*.

2. Następnie, aby wprowadzić uczniów w temat podróży nad morze, zobaczcie wspólnie na ekranie broszurę Gdynskiego Związku Propagandy Turystycznej *Nad morze po słońce, po zdrowie*. Omów w postaci, krótkiej pogadanki, co promowano nad polskim morzem.
 - Zapytaj uczniów, gdzie byli nad polskim morzem?
 - Czy ktoś był w Gdyni?

Podziel uczniów na pół – jedna połowa będzie zajmowała się transportem rzeczny, druga lądowym. Zrób mini sondę – może być ona wstępem do kolejnego zadania.

- Czy ktoś z was poróżował rzeką, PKP?
- Dlaczego morze było ważne w II RP – propaganda/reklama turystyczna?

TRANSPORT RZECZNY

Czy ktoś z was podróżował Wisłą?

połowa grupy, podziel uczniów na 4-osobowe podgrupy

Rozdaj uczniom mapę II RP. Wykorzystując krótką burzę mózgów poproś, aby odpowiedzieli na poniższe pytania. Przypomnij im, że oglądali przed chwilą animację i broszurę o spędzaniu czasu nad morzem, która może im pomóc.

- Zastanów się, jak mogła wyglądać podróż, trasa nad morze Wisłą z waszego miasta?
- Z jakich miast można było popłynąć Wisłą?
- Czego potrzebował podróżny przed wyjazdem?

Po kilku minutach pracy, rozdaj grupom podzieloną na części broszurę *Polska żegluga rzeczna Vistula*. Poproś o uzupełnienie ich rezultatów z burzy mózgów o informację z tekstu źródłowego. Dodatkowo możesz pokazać zdjęcia reklamowe z innej broszury *Wisła. Do morza*.

Materiały dodatkowe do transportu rzeczno:

- *O spółce Vistula*
- *Biuletyn Turystyczny Polskich Kolei Państwowych* – Polska żegluga rzeczna

TRANSPORT KOLEJOWY – POLSKIE KOLEJE PAŃSTWOWE

Kto z was podróżował pociągami nad morze?

druga połowa grupy, podziel uczniów na 4-osobowe podgrupy

Rozdaj uczniom mapę kolei II RP. Wykorzystując krótką burzę mózgów poproś, aby odpowiedzieli na poniższe pytania. Przypomnij im, że oglądali przed chwilą animację i broszurę o spędzaniu czasu nad morzem, która może im pomóc.

- Zastanów się jak mogła wyglądać podróż koleją, trasa nad morze z waszego miasta?
- Czego potrzebował podróżny przed wyjazdem?

Po kilku minutach pracy, rozdaj grupom podzieloną na części broszurę *Wczasy Letnie*. Poproś o ich uzupełnienie rezultatów z burzy mózgów o informację z tekstu źródłowego.

Materiały dodatkowe do transportu kolejowego:

- *Biuletyn Turystyczny Polskich Kolei Państwowych* – Powódź a ruch turystyczny
 - *Biuletyn Turystyczny Polskich Kolei Państwowych* – Konkurs na afisz propagandowy Gdyni
- Pamiętaj: w broszurach, materiałach z epoki często pojawia się słowo propaganda w kontekście reklamy. Można wyjaśnić uczniom podstawową definicję słowa i przypomnieć o tym, jak zmieniło się jego znaczenie w drugiej połowie XX wieku.
- (Propaganda vel reklama w II RP, łac. propagare – rozszerzać, rozciągać, krzewić; 1. szerzenie pewnych poglądów, idei, haseł, mające na celu pozyskanie zwolenników; 2. technika sterowania poglądami i zachowaniami ludzkimi polegająca na celowym, natarczywym, połączonym z manipulacją oddziaływaniu na zbiorowość <http://sjp.pl/propaganda> [2016])**

3. Poproś, aby uczniowie z obu grup podzielili się swoimi odpowiedziami na forum.
4. Następnie zobaczcie wspólnie film o *przedwojennej Gdyni*.

Po krótkim filmie, poproś uczniów o komentarz. Pytania, które możesz zadać:

- Czy podróż Wisłą mogła być popularna?
- Dlaczego Gdynia była atrakcyjnym miejscem do zobaczenia?

- Jak mógł wyglądać przykładowy podróżujący Wisłą do Gdyni? Czy nad morze można było płynąć tylko rzeką? – przypomnij uczniom animację o transporcie. Zastanówcie się od czego mógł zależeć wybór transportu?
- Co według was jak na tamte czasy mogło być nowoczesne?
- Jak waszym zdaniem wygląda turystyka współcześnie, czy od czasów II RP wprowadzono wiele zmian? Jeżeli tak to jakie?

Dodatkowo możesz pokazać uczniom *film o budowie portu w Gdyni*, najważniejszej inwestycji przedwojennej Polski. Film, może wyjaśnić, dlaczego Gdynia była ważnym miejscem do zobaczenia przez każdego Polaka. Animacja powstała w ramach działań portalu Ale Historia.

Ogólne materiały dodatkowe do zajęć:

- QUIZ wiedzy z II RP
- Jak i gdzie spędzić wakacje?
- Kalendarz historyczno-turystyczny
- Przedwojenny przewodnik turystyczny
- Wycieczki ORBIS
- Wycieczki ORBIS
- Wycieczka ORBIS
- Powstanie PKP
- Nad wodę

